

12- ÇOCUKLARA KARŞI GÖREVLERİMİZ¹

I. KONUNUN PLANI

- A. Çocuğun Tanımı, Kısaca İnsan Hayatının Dönemleri
- B. Bebeklik Dönemi Vazifeler (İsim Verme - Emzirme vb.)
- C. Çocukluk Dönemi Vazifeler
- D. Bülüğ Dönemi ve Ötesi Dinî ve Örfî Sorumluluklarımız
- E. Çocuklara Karşı Görevlerimizde Temel Strateji Nedir?
- F. Çocuk Eğitiminde Ebeveynin Örnek Olmasının Önemi
- G. Çocukları Yaşatmak Gerekir, Öldürmeğe Teşebbüs Müslümanlık Dışıdır

II. KONUNUN AÇILIMI VE İŞLENİŞİ

Çocukluk kavramı ele alınarak fiziki ve ruhsal yapısından kısaca söz edildikten sonra özellikle anne babalara düşen önemli görevler sıralanır.

Çocuğa güzel anlam ve çağrışım içeren kolay söylenebilen isim verilmesi,

Öncelikle çocuğun bir canlı olarak cenin hâlindeyken ve doğduktan sonra yaşama hakkına saygı duyulması gereği ile kız ve erkek ayrımına başvurma ve bunu zulüm derecesinde çocuklara yansıtmamanın sakıncaları ve dinimizin bu konudaki hassasiyeti,

¹ Rüstem BEŞLER

Çocuklara helalinden yedirip içirmek suretiyle sağlıklı gelişmeleri ile giyim -kuşamlarının ve barınmalarının sağlanması ve onların sokağa terk edilmeden insana yakışır bir şekilde hayat sürmelerinin temini,

Onlara karşı şımartmamak kaydıyla sevgi ve şefkatle davranılması,
Aralarında ayırım yapmadan eşitlikle muamelede bulunulması,
Eğitimleriyle yakından ilgilenilmesi,

Özellikle küçük yaşta, hafızalarının güçlü olduğu dönemlerde dua ve Kur'an okuma gibi namaza esas olan din eğitiminin geciktirilmeden titizlikle sağlanması,

İyi arkadaşlar edinme konusunda kendilerine yardımcı olunması,

Çevresine, devletine ve milletine karşı dürüst ve sadık bir fert olması konusunda bilinçlendirilmesi,

Temel insanlık ve ahlak ilkelerini refleks hâline getirmesi için özel ilgi ve gayret gösterilmesi,

Ebeveynin dünya ve ahiret saadeti açısından çocuğun "sadaka-i cariye" oluşu,

Çocuklara daima hayır duada bulunmanın önemi gibi konular üzerinde durulur.

III. KONUNUN ÖZET SUNUMU

Çocuk Allah'ın insana lütfettiği en güzel nimetlerden biridir. Bu nimet büyüklüğü nispetinde de aynı zamanda bir sorumluluk ve külfettir. Önemli derecede imtihan vesilesidir. Bir insanın dünya ve ahiret hayatını çok yakından ilgilendiren önemli bir konudur. Dünya hayatında gurur ve övgü vesilesi olabildiği gibi utanç kaynağı da olabilir. Ahiret hayatı için sadaka-ı cariye olarak sevap ve huzur vesilesi olurken azaba da vesile olabilir. Bu ve benzeri olumlu ve olumsuzlukları ayıran çizgi eğitimidir. Çocukluğundan itibaren rüştüne erene kadar anne ve babalar helal rızık vererek, iyi örnek olarak, eğitimleri için her türlü fedakârlığı yaparak onları geleceğe hazırlamalı; böylece onların uhrevi geleceğimiz açısından nimet vesilesi olmasına çalışmalıyız.

Bu amaçla ayeti kerimede belirtildiği gibi temel hedefimiz onları "ateşten esirgemek" olmalıdır. Bunun yolu dünya ve ahiretini dengede tutacak şekilde yetişmesini sağlamaktır.

Bir canlı olarak nefesine; bir evlat olarak anne-babasına, akraba ve komşusuna; bir insan olarak insanlara kul olarak Allah’a fert olarak devletine, milletine karşı görevlerini bilen ve yerine getiren dengeli, tutarlı, uyumlu, dürüst ve ahlaklı bir insan olarak yetiştirilmesi çocuğun hakkı ve anne-babaların ise görevidir. Yüce Rabbimiz şöyle buyurmaktadır:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ

“Ey iman edenler! Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun.”²

Çocuğun söylenenleri eksiksiz anlayıp tam olarak cevap verebilir hâle gelmesinden daha önce yani konuşmaya başladığı andan itibaren en azından namazda okuyacağı sureler, dualar, namazın rükünleri, gibi önemli konuları öğrenmesi ve dinin direği olan namaz için hazır hâle gelmiş olması, namazla ilgili farz, vacip, sünnet her çeşit bilgileri öğrenmesi gerekir.

Dal küçükken eğilir ve Müslüman evladının öncelikle eğilmesi, alıştırılması gereken şey namazdır. Aile reisini terbiyeden sorumlu tutan Kur’an-ı Kerim, aile fertlerine bilhassa namazın emredilmesi üzerinde durur.³

Çocuk Öldürme Yasağı:

Çocukların korunması hususundaki Kur’anî tahdid ve tedbirlerden biri de çocuk öldürme yasağıdır. Eski çağlardan beri bütün dünyada çeşitli şekillerde mevcut olan bu meş’um gelenek, Cahiliyye devri Araplarında da yaygın şekilde mevcuttu. Kur’an-ı Kerim bu müessif uygulamaya birçok kereler değinir. Kur’an-ı Kerim, Cahiliyye devri Araplarında mevcut çocuk öldürme âdetine de yer verir.⁴

Erkek ve kız her iki cinsten çocukları “fakirlik” korkusuyla öldürtüp, kızları da “ar” düşüncesiyle diri diri toprağa gömdüren bu geleneğin İslam’ın ilk tebliğ edildiği günlere kadar canlı ve de yaygın bir şekilde geldiğini gösteren pek çok rivayet mevcuttur.

² Tahrim, 66/6.

³ Tâhâ, 20/132.

⁴ Enâm, 6/137.

Şu ayet-i kerimede en büyük haramlar sayılırken çocuk öldürme üçüncü sırada gösterilmiştir.⁵

Çocuk öldürenlerin büyük hüsrana uğrayacakları haber verilir.⁶

Kadın ve erkeklerle yapılan bey'atlarda çocuk öldürmeme şartı konur.⁷

Kur'an-ı Kerim, öldürme yasağını sıkça tekrar etmiştir. Gerek yukarıda kaydettiklerimiz ve gerekse "Kız çocuğun hangi suçtan ötürü öldürüldüğü kendisine sorulduğu zaman."⁸ mealindeki ayeti ile iki ayrı yerde geçen ve "Fakirlik korkusu ile çocuklarınızı öldürmeyin, sizi de, onları da nızıklandırıran biziz."⁹ ayetlerinde Firavunlarca "mü'minleri zayıf kılmak" için işlendiği bildirilen bu cinayetlerin "fakirlik korkusu" kılıfına büründürülmüş şekliyle mü'minler tarafından benimsenebileceğine işaret edilmekte ve bu tuzağa düşülmemesi için "fakirlik korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin" emri tekrar edilmektedir.

IV. KONU İŞLENİRKEN BAŞVURULABİLECEK BAZI AYETLER

Bakara, 2/ 233; En'âm; 6/140, Tâhâ; 20/123; Nahl, 16/90; Hucurât, 49/9; Mâide, 5/8; Kehf, 18/46; En'âm, 6 /151.

V. KONU İŞLENİRKEN BAŞVURULABİLECEK BAZI HADİSLER

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ مَوْلُودٍ إِلَّا يُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ ثُمَّ يَقُولُ اقْرَأُوا فِطْرَةَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا فَأَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ أَوْ يُنَصِّرَانِهِ أَوْ يُمَجِّسَانِهِ كَمَا تُنْتِجُ الْبَهِيمَةُ بَهِيمَةً جَدْعَاءَ هَلْ تُحِسُّونَ فِيهَا مِنْ جَدْعَاءَ حَتَّى تَكُونُوا أَنْتُمْ تَجْدَعُونَهَا قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَرَأَيْتَ مَنْ يَمُوتُ صَغِيرًا؟ قَالَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا عَامِلِينَ

Ebu Hüreyre (r.a.) anlatıyor; Hz. Peygamber (s.a.s.): "Her çocuk fitrat üzerine doğar." buyurdu ve sonra da "şu ayeti okuyun" dedi: "Allah'ın yaratılıştaki verdiği fitrat..."¹⁰ Sonra Resûlullah (s.a.s.) sözünü

⁵ En'âm, 6/151.

⁶ En'âm, 6/140.

⁷ Mümtehine, 60/12.

⁸ Tekvir, 81/8-9.

⁹ İsrâ, 17/31; En'âm, 6/151.

¹⁰ Rûm, 30/30.

şöyle tamamladı: “Çocuğu anne ve babası Yahudileştirir veya Hristiyanlaştırır veya Mecusileştirir. Tıpkı hayvanın doğurunca azaları tam olarak yavru doğurması gibi. Siz kesmezden önce kulağı kesik olarak doğmuş hayvana rastlar mısınız?” Dinleyenler: “Ey Allah’ın Resûlu, kükken ölenler hakkında ne dersiniz (cennetlik mi, cehennemlik mi?) diye sordular. Hz. Peygamber (s.a.s.) şu cevabı verdi: “Yaşasalardı nasıl bir amel işleyeceklerdi, Allah daha iyi bilir.”¹¹

عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَدْعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ وَلَا تَدْعُوا عَلَى أَوْلَادِكُمْ وَلَا تَدْعُوا عَلَى خَدَمِكُمْ وَلَا تَدْعُوا عَلَى أَمْوَالِكُمْ لَا تُؤَافِقَ مِنَ اللَّهِ سَاعَةً تَيْلُ فِيهَا عَطَاءٌ فَيَسْتَجِيبَ لَكُمْ

Câbir (r.a.) anlatıyor: “Resûlullah (s.a.s.) buyurdular ki: Nefislerinizin aleyhine dua etmeyin, çocuklarınızın aleyhine de dua etmeyin, hizmetçilerinizin aleyhine de dua etmeyin. Mallarınızın aleyhine de dua etmeyin. Ola ki, Allah’ın duaları kabul ettiği saate rast gelir de istediğiniz kabul ediliverir.”¹²

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ إِذَا عَرَفَ يَمِينَهُ مِنْ شِمَالِهِ فَمُرُّهُ بِالصَّلَاةِ

“Resûlullah’a bundan (namazın çocuğa ne zaman emredileceğinden) sorulmuştu: “Çocuk sağını solundan ayırmasını bildi mi ona namazı emredin.” buyurdu.”¹³

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَخَلْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أَبِي سَيْفِ الْقَيْنِ وَكَانَ ظِئْرًا لِإِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ابْنَهُ فَقَبَّلَهُ وَشَمَّهُ ثُمَّ دَخَلْنَا عَلَيْهِ بَعْدَ ذَلِكَ وَإِبْرَاهِيمُ يَجُودُ بِنَفْسِهِ فَجَعَلَتْ عَيْنَا رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَذَرِفَانِ فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ وَأَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ فَقَالَ يَا ابْنَ عَوْفٍ إِنَّهَا رَحْمَةٌ ثُمَّ أَتْبَعَهَا بِأُخْرَى فَقَالَ إِنَّ الْعَيْنَ تَدْمَعُ وَالْقَلْبَ يَحْزَنُ وَلَا نَقُولُ إِلَّا مَا يُرْضَى رَبُّنَا وَإِنَّا بِفِرَاقِكَ يَا إِبْرَاهِيمَ لَمَحْزُونُونَ

¹¹ Buhâri, Cenâiz, 80, II, 97-98.

¹² Ebû Dâvûd, Salât, 362, II, 185, No: 1532.

¹³ Ebû Dâvûd, Salât, 26, II, 335, No: 497.

Hz. Enes (r.a.) anlatıyor: “Resûlullah (s.a.s.)’la birlikte demirci Ebu Seyf (r.a.)’in yanına girdik. O, Resûlullah (s.a.s.)’in oğlu İbrahim’in süt babası idi. Resûlullah (s.a.s.) oğlunu aldı, öptü ve kokladı. Daha sonra yanına tekrar girdik. İbrahim can çekişiyordu. Bu manzara karşısında Allah Resulü’nün gözlerinden yaş boşandı. Abdurrahman b. Avf (r.a.): “Sen de mi (ağlıyorsun) ey Allah’ın Resûlü?” dedi. Efendimiz: “Ey İbni Avf! Bu merhamettir!” buyurdu ve ağlamasına devam etti. Sonra şöyle söyledi: “Gözümüz yaş döker, kalbimiz hüznün çeker, fakat Rabbimizi razı etmeyecek söz sarfetmeyiz. Ey İbrahim! Senin ayrılmandan bizler üzgünüz!”¹⁴

YARARLANILABİLECEK BAZI KAYNAKLAR

Karagöz İsmail, *Aile ve Gençlik*, TDV. Yay. 331, Ankara 2005.

Savlu, Ahmet Hamdi, *Çocuk Terbiyesi*, Akın Basımevi, Konya 1978.

¹⁴ Buhârî, Cenâiz, 44; II, 75.